

RIKS
TEATRET

EN MIDTSOMMER- NATTSDRØM

A

S

FORVANDLINGENE

av Inger Merete Hobbestad

Hvem er du når ingen ser deg?

William Shakespeare skrev *En midsommernattsdrøm* i slutten av 1590-årene. Komediene som fremdeles er et av hans mest elskede skuespill ble angivelig fremført for første gang i de mest dannede omgivelser: et adelig bryllup, med dronning Elizabeth I til stede. I lett versemål forviklet parene seg i stykket frem til forsoning og bryllup, samme seremoni som gjestene hadde vært vitne til tidligere på dagen. Skogen i skuespillet er et vakker sted, der alver danser i måneskinnet og en frodig, britisk flora spruter frem. Men som ofte når naturen er involvert, er det noe mørkere som ligger under. Det er krefter i spill som ikke nødvendigvis bringer frem det beste i hovedpersonene.

Hermia og Lysander er unge og forelsket. De rømmer ut i skogen for å gifte seg i hemmelighet, fordi Hermias far er imot giftermålet. Etter dem springer Demetrius, som også er forelsket i Hermia, for å stikke kjepper i bryllupshjulene. Og etter Demetrius går Hermias barndomsvenninne Helena, som er uheldig forelsket i han som bare vil ha venninnen.

Snart er de i alvelandet. Der er det alvekongen og alvedronningen, Oberon og Titania, som hersker, og der løper Oberons håndlanger Puck rundt for å lage spik for så mange som mulig. Når Oberon og Puck blir vår de fremmede, og ser hvor galt det er fatt med romantikken, bestemmer de seg for å hjelpe til. Puck får i oppdrag å stenke øynene til den utakknemlige Demetrius med en magisk blomsternektar som gjør at han vil bli forelsket i den første han ser — altså den uheldige Helena.

Men Puck tar feil av de to mennene. Han gir

Lysander den magiske behandlingen, og det er Lysander som slår øynene opp og blir besatt av Helena. Snart finner Puck riktig mann, men det hjelper jo ikke stort — det gjør bare at situasjonen fra begynnelsen er snudd, at Lysander og Demetrius begge vil ha Helena, at ingen av dem vil ha Hermia, og at alle er fryktelig forvirret. Det tar ikke lang tid før kvinnene tar tak i håret til hverandre og røsker løs, og mennene trekker sverdet.

Det skjer noe underlig og avslørende med de fire under fortryllelsen. Lysander begynner med en gang å rasjonalisere hvorfor han nå forguder Helena og forakter Hermia; det er jo åpenbart for alle, sier han, at Helena overstråler Hermia. Han trengte bare litt tid for å innse det. For publikum, som vet at Lysander er forhekset, er forsøkene hans på å argumentere for hvorfor Helena er den vakreste, bare komiske. Han er et famlende menneske som prøver å late som om det er han selv som har overveid, valgt, og styrt, i en situasjon der han er truffet av en blind og vilkårlig kraft. Og Helena, som har akket og uffet seg over at Demetrius ikke vil ha henne, blir ikke gladere av å gå fra å ha null beilere til å ha to. I stedet raser hun mot de andre og tror de lurer henne, siden hun vet at de ikke liker henne. Det virker som om Helena ikke bare er uheldig forelsket. Hun er uheldig, punktu. I avvisningen og kjærlighetskerlæringene ser hun det samme: Forakt. Og Hermia, målløs over Lysanders svik, begynner å lure på hvem hun er, siden alt brått har forandret seg. *Er jeg ikke Hermia?, roper hun.* Det er som om skogen gjør fundamentet ustabil under føttene til de fire, og får dem til å tvile på alt. De prøver fortumlet å forklare det uforklarlige.

Oberon blir sint på Puck fordi han har tatt feil mann, og gjort sann kjærlighet falsk. Men Puck er ikke så sikker på om noen av disse følelsene egentlig er så mye sannere enn de andre. «What fools these mortals be», sier han. Det er som om Shakespeare i «En midsommernattsdrøm» antyder at kjærligheten, den som overmanner folk og får dem til å gjøre vanvittige ting, egentlig er ganske tilfeldig.

Dette stemmer med moderne kjærlighetspsykologi. Steven Pinker, psykologiprofessor ved Harvard, har skrevet om de forskjellige kreftene som styrer hva slags parforhold du til sist ender opp i. På den ene siden er kjærligheten et marked, der det til en viss grad er tilbud og etterspørsel som råvare og der alle prøver å finne en så god match som mulig. Alle vil ha vakre, rike, sjarmerende, morsomme, lojale kjæresten, men vet at de ikke nødvendigvis er så vakre, rike, sjarmerende, morsomme eller lojale selv. De prøver å få en partner som scorer så høyt som mulig, ut fra hva de selv kan tilby tilbake. Dette, skriver Pinker, forklarer ekteskapsstatistikken, den som bekrefter at jo da, de høyt utdannede gifter seg med de høyt utdannede, og de vakre med de vakre. Men det forklarer ikke enkeltavgjørelsene. Det forklarer ikke hvorfor det ble den utdannede eller morsomme personen, og ikke den andre, hvorfor den ene var likegyldig, mens den andre blir umistelig.

Alvene i En midsommernattsdrøm er litt som naturen selv, en amoralsk kraft som legger seg opp i det menneskene driver med av den enkle grunn at de kan. Navnet Puck er beslektet med

«puk», som betyr djevel. Det er noe diabolisk over lekenheten hans. Sivilisasjonen fremstår som et kaldt despoti, mens alveskogen er et sted der lovene opphører i virke og der det er underliggende og kanskje uttalte behov som råvare. Sivilisasjon står mot natur, denne skogen er ikke noe paradisi.

En midsommernattsdrøm handler om forvandlinger, men ikke nødvendigvis en forvandling til noe annet. Det som springer frem i de fire i løpet av midsommernatten i skogen, virker ikke bare som et produkt av trolldomsluner utenfra, det bringer frem noe som ligger latent i dem, av kompleks og drifter, som ikke kommer frem i hverdagen. Det er magmaen under kontinentalplatene som pipler opp. Når Hermia og Helena hyler til hverandre, kommer gammelt agg fra barndommen frem. Dette er sider de skyver unna når de kommer hjem og bare har med seg videre som en uklar fornemmelse.

Alle er noe mer, og noe mer motsetningsfylt, enn hva de virker, der de seiler rundt i hverdagen. Ingen har full oversikt over hvem de er og hva de egentlig vil ha. Plutselig slår du øynene opp og oppdager noe, i deg selv eller i en annen, og så er ingenting helt som før. Alle er i stadig forvandling. Og mens du snubler rundt og prøver å forklare overfor deg selv hvorfor du gjør det du gjør, står Puck i skyggene og ser på deg og ler.

EN MIDTSOMMER-

av William Shakespeare
gjendiktet av André Bjerke

NATTSDRØM

PÅ SCENEN

Titania, Hippolyta
Ingvild Holthe
Bygdnes / Ine Marie
Wilmann

En busk, Alv
Henriette Faye-
Schjøll

Helena, Alv
Ester Grenersen

Demetrius, Alv
Jo Adrian Haavind

Hermia, Alv
Helle Haugsgjerd

Puck, Egeus
Nader Khademi

Lysander, Alv
Hanne Skille Reitan

Oberon, Theseus
Eldar Skar

TEAM

**Regi, koreografi og
manusbearbeidelse**
Jo Strømgren

Scenografi
Jo Strømgren

Kostymedesign
Bregje van Balen

Lysdesign
Tobias Leira

Lyddesign
Lars Årdal

Produsent
Emnet Kebreab

**Inspisient og turné-
leder**
Pernille Skaansar

**Produksjonsassistent
og sufflør**
Ilene Sørbøe

BAK SCENEN

Oppsetningsleder
Morten Risnes Lie

Lysmester
Nora Hagen

Lydmester
Benjamin Tveit

Maskeansvarlig
Marianne Log

Kostymeansvarlig
Gro Sundre

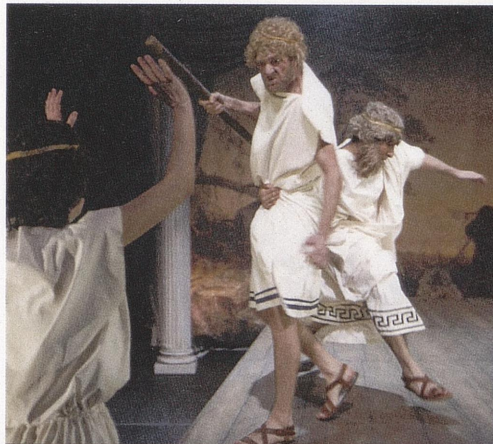
Rekvisitør
Ida Elisabeth Ravn

**En Riksteatret-
produksjon.**
Foto: Jenna Spitz
Trykk: 07
Opplag: 10 000

Spilletid 1 t. 50 min.

Premiere i Oslo/Nydalen
20. januar 2016

Turnépremiere i Haugesund
27. januar 2016

Kjøp billetter på www.riksteatret.no

- 17/1 **Oslo/ Nydalen**
- 24/1 **Namsos**
- 25/1 **Steinkjer**
- 27/1 **Kolvereid**
- 29/1 **Mosjøen**
- 30/1 **Mo i Rana**
- 31/1 **Bodø**
- 4/2 **Stokmarknes**
- 5/2 **Harstad**
- 6/2 **Narvik**
- 7/2 **Finnsnes**
- 8/2 **Tromsø**
- 11/2 **Hammerfest**
- 12/2 **Alta**
- 14/2 **Vadsø**
- 15/2 **Kirkenes**
- 22/2 **Vikersund**
- 23/2 **Drammen**
- 24/2 **Ål**
- 26/2 **Horten**
- 27/2 **Notodden**
- 28/2 **Bø i Telemark**
- 1/3 **Seljord**
- 3/3 **Skien**
- 4/3 **Risør**
- 5/3 **Arendal**
- 6/3 **Kristiansand**
- 7/3 **Grimstad**
- 8/3 **Mandal**
- 10/3 **Lyngdal**
- 11/3 **Kvinesdal**
- 12/3 **Egersund**
- 13/3 **Sandnes**
- 14/3 **Haugesund**
- 15/3 **Aksdal**
- 18/3 **Askim**
- 19/3 **Halden**
- 20/3 **Kongsvinger**

SHAKESPEARE FOR ALLE

Gratis foredrag i foajeen på utvalgte steder.

Se www.riksteatret.no.

sponsor av

DNB